

MARCU GABINSCHI
Institutul de Filologie
(Chişinău)

IARĂŞI „SUPINUL” – ABORDARE NOUĂ
ŞI DEFICIENŢE VECHI

Abstract

While appreciating Mrs. A. Dragomirescu's description of what is called the Romanian „supine”, governed by different parts of speech, as it is registered in dialectological atlases, the author reproaches it distinguishing properly between different phenomena traditionally treated as „supines”. So (to say nothing of ordinary nouns, cf. e.g. *în sfinţitu soarelui* or *lăsatu de brândză*) she identifies transitivity (a necessary, but not sufficient sign of verbality), with verbality as such, thus presenting as „purely verbal” to an equal degree both the transitive turns in which *de, la, pentru* etc. preserve their prepositional status (which turns could really be properly called „supines”) and those with *de*, as no more a preposition, but the left semi-confix of the new more and more used *de făcut* – type infinitive (a phenomenon disregarded by atlases, grammars, textbooks etc., despite having been supposed to appear as such in its early manifestations already more than a hundred years ago).

Keywords: supine, atlas, differentiation.

Comentând mai jos recenta descriere de către dna A. Dragomirescu a „supinului” românesc sub raport dialectologic, considerăm că această cercetare e binevenită, fiind, pe cât suntem informaţi, prima în felul său. Iar deficienţele de care va fi vorba se datorează nu atât autoarei înseşi, cât faptului că Domnia sa a urmat în mod necritic calapoadele demult stabilite în această sferă. Altfel spus, ea dă o descriere de-a dreptul exhaustivă a unor manifestări ale „supinului”, așa cum sunt ele prezentate în atlasele dialectologice folosite. Această sarcină deloc ușoară poate i-a și abătut atenția de la alte aspecte ale „supinului”, cele nereflectate de atlasele cercetate (dar și de alte lucrări lingvistice, printre ele unele recente). Vorba este cel puțin de două deficiențe principale ale tratării tradiționale (dar și a celei moderne) a „supinului”, reflectate și de descrierea în chestiune.

În primul rând, nu se ține seama de evoluția intensă din sfera dată, cu atât mai bătătoare la ochi, cu cât se apropie mai mult de vremea noastră. E relativ ușor de înțeles de ce nu s-a ținut cont de primele manifestări de evoluție din aceeași sferă încă sporadice și rare, dar care, deși post factum, s-au dovedit a fi începuturi a ceva însemnat pentru istoria limbii. Așa sunt unele „supine” (aduse de noi nu o dată), fixate deja la Miron Costin, ca *ce nu era altu mijloc, numai de mârșu la împărăție* sau *giuruiră toată avuția sa, numai să-l ierte* („să-i dea voie”) *de venit la Țarigrad* ori la Constantin Cantacuzino (citată de A. Mateevici) ca *jalnic și plângueros lucru – spune el – este de văzut atâta micșurare și călcare rodului nostru celui românesc*. Dar odată ce e vorba de româna nouă, e mai puțin justificabilă ignorarea a ceea ce se manifestă deja la clasici, cum sunt, de exemplu,

la Creangă pasajele cel puțin *până și clopotele ni le-au oprit de tras cânerii de doftori* sau *Ar fi un mare păcat / Omul lenș de-ajutat* ș.a. Nu mai aducem nimic din foarte multe fapte de felul celor citate de noi din literatura ultimelor decenii, fapte ce ilustrează evoluția foarte intensă în mai multe direcții a „supinului” în calitatea lui manifestată de cele câteva exemple de mai sus. Cităm doar ultimul exemplu edificator al acestei evoluții găsit de noi, ce e curios, într-o culegere de folclor, deși apărută deja după articolul dnei A. Dragomirescu, dar înregistrat încă în 1945, de la o țărăncă bucovineană care avea atunci 60 de ani: *E un animal folositor și-i păcat de-l omorât: gospodăria la care vine Ariciul îi cu noroc* [2, p. 113].

În al doilea rând, e regretabil faptul că la clasificarea cazurilor de „supin” nu s-a ținut cont de un indiciu necesar al verbalității în sens strict, spre deosebire de existența la o formație, a unei trăsături verbale, necesară și ea, însă insuficientă pentru a asigura verbalitatea. Această trăsătură este tranzitivitatea (ori, cum preferă să spună A. Dragomirescu, prezența complementului direct). Dacă ne bazăm pe datele lingvisticii generale, putem să invocăm mai multe limbi în care numele de acțiune (dar în unele limbi și numele de agent) pot fi tranzitive, distingând concomitent tot complexul categorial substantival, deci rămânând substantive. Cercetând „supinul”, am adus nu odată exemple grăitoare ale acestei compatibilități. În limbile sud-romanice (italiană, spaniolă, portugheză ș.a.) orice infinitiv se prefacă, în cadrul paradigmei interclasiale, în substantivatul său, adică nume de acțiune creat prin conversie, apt de recțiune verbală concomitentă cu distincția categoriilor nominale, prin articole și atribute la diferite forme de gen, de ex., sp. *el leer libros*, „citirea cărților” sau *el continuo leer libros* „citirea permanentă de cărți”. Mai rar, același lucru are loc și în cazurile uzului absolut al substantivatelor, de ex., sp. *el decirlo yo y el entenderlo tú* „faptul că eu o spun și tu o înțelegi”. Iar în limbile de tipul macedonenei substantivitatea se îmbină cu aceste însușiri verbale și la numele de acțiune create în mod sufixal, de ex., *читање(то) книги* „citirea cărților” sau *непрекинато(то) читање книги* „citire/a neîntreruptă de cărți ori *постоєње(то) противречности* (existență/a de contradicții” și asem. (amănunțit vezi, de ex., [3, p. 61–64]).

Limba română nu admite asemenea însușiri verbale la substantive, iar o aparență a acestui fenomen există în cazul supinului (tocmai pentru acest caz păstrăm denumirea lui tradițională, de aceea o întrebuițăm fără ghilimele) de tipul celui din *Ne ducem la cules mere* sau *mașina de cusut haine*. În această prezență a complementului direct dna A. Dragomirescu vede „existența supinului pur verbal” [1, p. 304, 309 urm.]. Se înțelege, o trăsătură verbală există aici, dar și intuitiv e perceptibilă o deosebire în caracterul faptelor de acest fel și a celor curente în Moldova ca *trebuie de făcut, se poate de făcut, de mai făcut, ca de făcut* ș.a. (de notat că în [1] figurează nu odată Moldova [1, p. 311, 313] și chiar Republica Moldova [1, p. 307])¹. Relevant este faptul că în toate supinele în *la, de la, pentru, după*, dar și în *de* atributiv (căruia îi putem spune „instrumental”, ca în *mașină/strung/cui* ș.a. + „participiu”) prepoziția își păstrează calitatea sa ca atare, adică nu se prefacă în altceva. Contrar unor aparențe, situația ei aici nu e ca și cea a fostelor prepoziții infinitivale, ca rom. *a* din *a face*, engl. *to* din *to make*, iar într-o parte

¹ Condamnarea (practic nerespectată în R. Moldova) a lui *trebuie de făcut* ș.a. nu e relevantă în cazul nostru, cu atât mai mult că în lucrarea [1] mereu e vorba de fenomene dialectale, deci nu ale limbii literare. Și e chiar de regretat faptul că pentru aceste *trebuie de făcut* și asem. nu s-a găsit loc în chestionarele atlaselor folosite de autoare.

a contextelor și germ. *zu* și fr. *de*. În toate aceste cazuri fosta prepoziție este, precum constată just gramaticile limbilor respective, *d e s e m a n t i z a t ă*. Acesta nu este cazul lui *de* instrumental românesc ca și a lui *la, de la, pentru, după* ș.a., care introduc omonimul participiului în același fel ca și nume de acțiune de orice alt tip formativ. De exemplu, după *mașină de..., strung de..., unealtă de ...* și asem. nu putem ști, fără să vedem contextul subsecvent, dacă așa se introduce „participiul” sau numele de acțiune în *-re, -aj*, sau altul (vezi exemple din dicționare politehnice în [4, p. 150–151]). Iar din materialul dnei A. Dragomirescu cf. aceleași construcții în *pentru*, sinonim cu *de* (ca în *cuie pentru potcovit, mașină pentru călcat, mașină de gătit* (p. 312), dar și *her dă/de călcat de/dă haine* (p. 313), în care complementul direct lipsește. În toate aceste cazuri, și multe asemănătoare (vezi [1, passim]), prepoziția rămâne prepoziție.

Și aici dăm de o proprietate inalienabilă a prepoziției, adică de una fără care ea nu e posibilă: prepoziția într-un anume sens al ei introduce substantive (în genere sau dintr-un anumit grup semantic, de exemplu, nume de acțiune) independent de felul lor de formare (vezi exemplele de mai sus și cele din lucrările indicate). Iată și un exemplu pentru supinul fazial¹, în aparență de aceeași natură ca și cele adfinitive de lângă *a sfârși, a mântui, a termina, a găta*, dar și cele rare de lângă *a începe* și, recent, de lângă *a continua*. Cu toată asemănarea acestor construcții cu *a se apuca de făcut ceva*, în aceasta din urmă după *de* în același sens pot sta nume de acțiune (și nu numai) de orice tip formativ (de ex., *mă apuc de lucru/de treabă/de învățatură/de control/de redactare* ș.a.; ca și în sensul primar al lui *a se apuca*, de ex., *mă apuc de mâner/de rampă/de creangă* ș.a.). De aceea, odată ce o prepoziție introduce aparente substantive numai de un anumit tip formativ (ca în cazul dat numai omonime ale participiului), ea nu mai este prepoziție, ci altceva. Dar nici substantivele (cel puțin dintr-un grup semantic, cum sunt numele de acțiune) precedate de o prepoziție într-un anumit sens al ei, nu pot fi prezentate doar de un singur tip formativ al lor. Dacă, prin urmare, așa se întâmplă, nu mai avem substantiv, ci doar reflexul lui, iar formantul lui postpus este partea posttematică a morf(em)ului unic întrerupt. Așa este, printre alte construcții, și în fazialele *a sfârși de ..., a mântui de ..., a termina de ..., a găta de ..., ca și a începe de ... și a continua de... + „participiu”*, în care în locul acestuia nu poate sta nici un substantiv neparticipial². Aici, *de* și *-at (-ut, -it)* ș.a. nu mai sunt morfeme diferite, ci formează împreună ceea ce se numește *c o n f i x*, fenomen demult identificat în lingvistică. Acum însă relevăm faptul că între ceea ce se consideră după tradiție prepoziții supinale se găsesc 1) prepoziții adevărate și 2) reflexul uneia dintre ele deja neprepozițional în sincronie (adică, semiconfixul stâng).

Dar și acolo unde în cadrul supinelor prepoziția își păstrează calitatea inițială (ca în *la cules mere* sau *mașină de tăiat fier* ș.a.) prezența substantivelor e aparentă (deși aparența aceasta e mai puternică decât în cazurile deprepoziționalizării menționate mai sus).

Ca fenomen al limbii, în general, ca invariantă (a cărei variantă particulară e limba română) substantivele sunt cuvintele care includ somatisme (denumiri de corpuri fizice)

¹ Acesta e numit „aspectual” (p. 305, 315), ceea ce nu e just, deoarece verbele faziale sunt indiferente față de aspect, cf. *Am terminat* și *Terminam de lucrat*, *Am continuat* și *Continuam de scris* ș.a., la autoare a *gătat de carâmbit* și *gătam eu de vorovit* (p. 315).

² Rarele *a sfârși de coasă* sau *de mâncare* sunt lexicalizări de un tip cu totul neproductiv, ca și *a avea de lucru*.

și prezintă toate celelalte denumiri în complexul pansomatic de categorii, distinse în același fel. Distanța categoriilor se realizează prin a) schimbarea după ele, de ex., *băiat, băiatul, băieți, băieții, băiatului, băieților, băiete/băiatule*, b) acord între ele (de ex., *băiat bun – fată bună, băieți buni – fete bune, băiatului bun – fetei bune*, c) transmiterea lor (procedeu în limbile romanice, în care atributul se postpune, rar și de obicei marcat stilistic), ca în *casa – buna casă*, cu transmiterea articolului; aceasta este însă obișnuit în unele limbi slave: cf. maced. *кук'ама – добрата кук'а*. Distanța în același fel ca și somatisme înseamnă că (spre deosebire de adjective, care disting câteodată aceleași categorii, dar se acordă între ele) substantivele acordă între ele alte cuvinte.

Prin urmare, dacă ceea ce pare substantiv (chiar având unele trăsături ale lui, cum e urmarea după prepoziții în sensul lor inițial, vezi mai sus) nu distinge în felul arătat mai sus categoriile pansomatice, acest omonim al substantivului nu este substantiv. Acesta este cazul supinului instrumental în *de*, dar și al celui în toate celelalte prepoziții (*la, de la, pentru, după* ș.a.). În genere, substantivele respective își păstrează categorialitatea pansomatică, adică substantivitatea, în toate situațiile, cu o singură excepție: când, urmând după prepoziție, au obiect direct. În aceste cazuri (*rețea de prins pește* sau *Ne ducem la cules poamă* și asem.) nu e posibilă nici schimbarea prin articol, nici acordul (adjectivelor, pronumelor, numeralelor). Deci, de exemplu, între *prinsul peștelui* sau *la prinsul peștelui*, pe de o parte, și tranzitivele *la prins pește* sau *de prins pește* există o deosebire de nivel categorial, prin urmare clasial: în primele cazuri avem substantive, iar în cele ce urmează nu le avem. Dar precum s-a arătat mai sus, odată ce prepozițiile își păstrează calitatea inițială (nu sunt desemantizate), avem prepozitive (îmbinări prepoziționale) care rămân aceleași și putând să se complinescă mai departe ca și cele substantivele (de ex., *la prins de pește*) sau să se substituie prin acestea (de ex., *de sudare electrică*).

Prin urmare, în cazurile de acest fel avem prepozitive, dar nesubstantivale, însă nici forme verbale. Fenomenul (care în românește nici nu cuprinde cu una și aceeași conotație toate cuvintele unei clase, prezentat fiind, fără marcare stilistică, doar de verbele însemnând acțiuni fizice întinse în timp) l-am calificat ca *p a r a v e r b a l i t a t e*¹. Mai e de observat că, spre deosebire de faptele limbilor sud-romanice și macedonene aduse mai sus în care substantivitatea și tranzitivitatea se îmbină la unul și același purtător, în românește ele se exclud reciproc: aici avem substantive ca în *prinsul peștelui, prinsul (reușit) de pește, la prins (ul) de pește* ș.a., dar *la prins pește, de prins pește* în afara categoriilor substantivele. Fără menționarea obiectului acțiunii, ca în *Ne ducem la prins* sau *unealtă de prins*, deosebirea dintre cele două fenomene se neutralizează, ceea ce nicidecum nu o înlătură în alte cazuri. (Tot așa, de ex., în *Îi dau cheia vecinului* e neutralizată, și aceea generând ambiguitate, deosebirea dintre dativ și genitiv, care se exprimă univoc în alte contexte: c. *Îi dau o cheie vecinului* și *Îi dau o cheie a vecinului*).

În lumina acestor criterii putem efectua o calificare a exemplurilor „supinului” descrise de A. Dragomirescu.

Ca bază a interpretării materialului autoarea a luat clasificarea din trei lucrări recente, potrivit căreia „supinul” e prezentat de următoarele trei „categorii”: a) cea „pur nominală/nominalizată” (nu e clar dacă e același lucru sau două lucruri diferite), adică supin însoțit de determinanți și având ca termen subordonat un genitiv, ca în *culesul merelor*; b) cea „mixtă verbo-nominală” (supinul prepozițional): *Se gândește la agățat fete* și c) „verbală non-finită (supinul cu *de* neregizat): *E ușor de scris*” (p. 305).

¹ Amănunțit despre asta vezi, de ex., [3, p. 65-69; 4, p. 150-151; 5, p. 38-42].

Desigur, această clasificare este un pas înainte în comparație cu tratarea impusă în ultimii ani (și adoptată chiar de gramatica academică, pe care se bazează și A. Dragomirescu: vezi [6, p. 517 urm.]) despre „supinele” prezentate de adjective ca *de nesuportat*, ca și cele neprepoziționale, prezente, de ex., în *Trebuie înotat*, *Trebuie alergat* (6, p. 504). Însăși A. Dragomirescu nu menționează pe bună dreptate aceste „supine”. Și totuși se pune și în lucrarea ei vechea întrebare: ce rost are să se unească în una și aceeași „categorie” formațiile care țin de diferite clase de cuvinte („părți de vorbire”)? Implicit în această situație se ia drept ceva unitar ca sincronie, ceea ce este (sau pare a fi) unitar doar în diacronie sau pur și simplu conține un element comun omonim. Ducând această abordare până la sfârșitul logic am vedea o unitate asemănătoare și în „participiu” în înțeles indefinit de larg, adică practic insesizabil cât de cât univoc. Cf. încă la K. Sandfeld (1930): „Participiul se întrebuițează în română ca substantiv verbal și, regizat de prepoziții, în special de *de*, îndeplinește deseori funcția infinitivului. De exemplu, *făcut* [participiu – M.G.] și „acțiunea de a face”, *ce-i de făcut?*, *am multe de făcut* ș.a.m.d.” [7, p. 130-131]. Adică, și de data aceasta am putea vedea în toate aceste cazuri doar diferite „categorii” ale participiului, în care cele ale „supinului” s-ar include ca o subdiviziune a lor, procedeu practicat în prezent de amatorii noțiunii de „valoare” într-un sens cu totul indefinit (lucru pe care A. Dragomirescu pe bună dreptate nu-l face). Și totuși, ca și în mai multe alte descrieri ale „supinului”, și la Domnia Sa lipsește o definiție a acestuia sau, întrucât aceasta în sensul ei general acceptat nici nu e posibil de formulat, câte o definiție separată a fiecărei formații clasate la „supin”. De aceea, cu toată descrierea amănunțită sub raport geografic a sferei în chestiune, nu este clar, ce prezintă, în opinia autoarei, supinul în sens strict. Prin urmare, lucrarea ei nu e liberă de contradicții¹.

Astfel, ca „supine” la A. Dragomirescu figurează pur și simplu substantive omonime ale participiilor (a căror excludere din „supine” proclamă „Gramatica”, deși pe urmă le tratează ca atare, vezi despre asta [5, p. 31]), ca în *lăsatu de brândză* (sinonim cu adusul tot acolo *lăsare de brândză*), *lăsatu secului de carne* și alte „supine”, printre ele tot sinonime cu numele de acțiune în *-re*, ca în *a murit de avut de prunci* = *a murit în avere de prunci/din naștere*, *în naștere / din făcătura* ș.a. [1, p. 315], tratate ca „supin nominal”. Cf. tot așa *dormătu ne asigură/venea seceratu/era căratu* (p. 317) sau, cu prepoziții, *s-apropie soarele de sfințit(u)/la scăpătat/la sfințit* ș.a. sau *îmblă la colindat/cu uratu* și asem. socotite „verbo-nominale” (p. 307), deși aici recțiunea verbală nu e posibilă. E drept că aceste „supine” sunt nominale, însă (o întrebare către toată tradiția gramaticală românească) ce rost are să se unească ele într-o pretinsă unică formație cu forme paraverbale („verbo-nominale”) și cu atât mai mult cu cele verbale (în sens strict)? În asemenea cazuri nu se ține cont de posibilitatea exprimării sau chiar de exprimarea categoriilor substantivale, neîmpiedicată de complementul direct, care însă ar exclude-o. În cazurile de mai sus e vorba deci de indistinția dintre substantivitate și paraverbalitate (forme nominale și „verbo-nominale” în termeni preluați de autoare).

¹ La aceeași impresie contribuie și unele păreri citate, cf., de exemplu, din M. Caragiu Marioțeanu: „dacoromâna posedă o formă verbală identică cu a participiului masculin, care denumește acțiunea ca un infinitiv, cunoscută sub numele de supin” [1, p. 303]. Dar forma identică cu a participiului masculin nu are recțiune verbală (nu se supune **cules poamă*, ci doar *de/la/pentru* etc. *cules poamă*), prin urmare, nu este o formă verbală, nemaivorbind de ceva „ca un infinitiv”.

O scăpare mai puțin bătaoare la ochi, dar a cărei remediere e de aceea cu atât mai dificilă, este indistinția dintre păstrarea calității de prepoziție a lui *de* (ca, de altfel, și a altor prepoziții) și lipsa acesteia la *de* (se pare că asta se are în vedere prin termenul sofisticat „*de neregizat*”, p. 305).

Precum am spus mai sus, însăși recțiunea verbală (la autoare, complementul direct) e necesară, dar insuficientă pentru a asigura verbalitatea. De aceea, spre deosebire, de ex., de *am gătat de arat, am terminat de arat, cât ai de plătit?, N-au de umblat* (p. 315) ș.a. cu „prepoziția” (adică omonimul ei) neputând introduce substantivul de nici un alt tip motiv, alte „supine verbale” ale autoarei (de altfel foarte numeroase, vezi *passim*) nu corespund acestei calificări. De exemplu, între *s-o gătit de arat* și *s-o gătat arătura* sau între *am gătat de arat* și *am gătat cu aratu* (p. 305) în ciuda sinonimiei există o deosebire de nivel clasiat: în acest *de arat* cu *de* deprepoziționalizat și *cu aratu* (cf. și exemplul cu *arătura*, în care nici n-a avut ce să se deprepoziționalizeze) avem cuvinte de clase diferite. Adică nu putem lua sinonimia cu o formă verbală drept verbalitatea sinonimului ei. Lipsa pretinsului caracter „pur verbal” al supinului e obiectiv confirmat prin exemplele autoarei demonstrând a) omogenitatea sintactică pe lângă o prepoziție între supin și altceva, ca în *ne punem la băut și la joc* (p. 316), b) libertatea de alegere între complementul direct al supinului și cel în *de* sau *la*, ca în *mașină de tăiat grâu = mașină de tăiat de grâu = mașină de tăiat la grâu* (p. 309), *cuie de potcovit cai = cuie de potcovit de cai* (p. 312), cf. și *clacă di tuors di lână, her de calcat de haine* (p. 313), c) sinonimia supinului în *de* cu cel în *pentru*, ca în *mașină de călcat = mașină pentru călcat* și asem. sau în *cune pentru potcovit* (p. 312), *o mașânî pentru truiert* (p. 318), acest *pentru* (ca și *la, de la, după* ș.a.) nedemonstrând nicăieri nicio tendință spre deprepoziționalizare în „supin”. Nimic din aceste trei posibilități nu există în „supinul” care e de aceea într-adevăr pur verbal, ca în (cel puțin dintre tipurile prezente la A. Dragomirescu) *a termina/a sfârși/a mântui/a găta de făcut ceva* sau *a avea de făcut ceva*.

Printre exemplele de „supin verbal” la autoare figurează nu odată și acela în forma căruia verbele tranzitive nu pot lua complement direct, adică aceea pentru care am considerat potrivită calificarea ca *g e r u n d i v* (de ex., [5, p. 50-59], ca în *carte de citit* ori demult frazeologizatele *fată de măritat, fecior de însurat* [1, p. 308], inclusiv în varietatea lui complicată, ca în *bună de făcut, gata de pus*, care însă nu e identificat ca o „categorie” aparte.

De regretat este și lipsa în atlasele cercetate (prin urmare și la A. Dragomirescu) a multiplelor construcții în care „supinul” în *de* a evoluat mult în ceea ce am calificat demult ca infinitivul secundar, ajuns deja la distincția sporadică a diatezelor (ca în *de te făcut*) și la înglobarea altor clitice obiectivale (ca în *de-l făcut, de-o făcut, de le făcut* ș.a.), la unire cu *ca* și cu *mai* (ca în *ca de făcut, de mai făcut*) ș.a.¹ Unul din punctele de plecare a acestei evoluții sunt întorsăturile de tipul *e greu/ ușor* și asem. *de făcut ceva*, care însă lipsesc în studiul examinat. Acolo figurează doar întorsături asemănătoare *nu-i modru de scăpat* și variante, în care *de* n-a pierdut calitatea de prepoziție (cf. tot acolo *nu-i modru de scăpare* – p. 306), iar la *nu-i chip* nu se dă nici un exemplu de „supin”, ci numai

¹ Cu aceste și multe alte inovații ale limbii vorbite converg unele tendințe ale limbii literare scrise, de care nu e străină nici dna A. Dragomirescu: cf. *De remarcat că infinitivul nu apare exclusiv în zona de nord* [1, p. 306], exemplu al infinitivului secundar în funcție predicativă (anume în cea de recomandare).

de scăpare, d-a mai scăpa și di scapî (p. 306-307). În lucrare lipsește și *e nevoie de făcut* cu *de făcut* odată prepozitiv, dar care l-a dat, pe bază de sinonimie, pe foarte frecventul acum *trebuie de făcut...* (ca și *se cere...* și *se cuvine de făcut*), în care *de* niciodată nu a fost prepoziție.

În articol nu figurează nici un caz frecvent al „supinului” cu tautologii de tipul *de făcut fac*. La rândul său, acestea, apocopându-se pe contul părții sale finite, duc la îmbinarea „supinului” cu verbele modale antepuse, fapt constatat deja în 1905 de către G. Ebeling (*dar de trăit fără Mihalovici n-ar fi putut* [8, p. 127]), procedeu devenit obișnuit în limba vorbită, cel puțin în Moldova, de acum cu decenii în urmă.

Cu părere de rău, în articolul examinat figurează și alte formulări inadecvate, datorate atât autoarei date, cât și tradiției trainice, dar demult depășite. Astfel, nu odată apare „infinitivul lung” [1, p. 304-306, 319], din care cauză, fiind vorba de limba veche (p. 304), nu e clar dacă se are în vedere chiar infinitivul lung ca atare (cum îl întâlnim de câteva ori la Ion Neculce și acum în unele graiuri arhaice) sau numele de acțiune în *-re* (rezultat al substantivării și postsubstantivării infinitivului lung odată adevărat). Citim și despre „infinitivul lung nominalizat” (p. 306), din care cauză se naște întrebarea, dacă există și unul, tot lung, dar nenominalizat (adică nesubstantivat). Și mai derutantă, în special pentru cei nefamiliarizați cu aromâna, este găsierea „infinitivului” (p. 303) și „infinitivului lung” (p. 308) în ea, în care acesta nu există... Unele inconsecvențe terminologice sunt mai puțin importante, dar totuși nedorite și ele. De exemplu, ca „supin circumstanțial” (ca în *a murit de avut de prunci/ în avut de prunc/ din avutu cuconului/ din născutu copilului/ di făcut*, (p. 315) figurează ceea ce ar fi numit mai precis „cauzal”, întrucât circumstanțial este și cel în *la*, care ar putea fi numit precis „local” sau „directiv” (pentru cel adnominal de tipul *mașină de stropit* am propus deja termenul „instrumental”).

În încheiere, ca să nu fim numai critici, am exprima doleanța ca în viitor în atlase (ca și în gramatici și în manuale) în locul „supinului” indefinibil, cât de cât strict să apară formațiile diferite, clasate până acum la acesta cu toptanul, anume cel puțin șase formații, adică a) numele de acțiune omonim al participiului; b) supinul în sens strict, c) infinitivul secundar, d) gerundivul, e) adjectivul confixal postverbal de incapacitate pasivă și f) necesitativul (pentru identificarea lor vezi, de ex. [5, 28-78]).

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Adina Dragomirescu, *Există o repartiție dialectală a supinului?* // Studia linguistica et philologica. Omagiu Profesorului Nicolae Salamandu. – București, 2011, p. 304-321.
2. Ion Bejenaru, *Folclor din Dinăuți*. – Chișinău, 2012.
3. Марк Габинский, *Балканский инфинитив – очередной этап дискуссии*. Антикритический обзор. – Chișinău, 2008.
4. Marcu Gabinschi, Rom. *De făcut* și alb. *për të bërë* – din totalurile unei vechi confruntări // Filologia modernă: realizări și perspective în context european. – Chișinău, 2008, p. 147-153.
5. Marcu Gabinschi, *Formele verbale nepredicative nonconjunctivale ale limbii române* (pe marginea tratării lor în gramatica oficială). – Chișinău, 2010.
6. *Gramatica limbii române. I. Cuvântul*. – București, 2005.
7. Kristian Sandfeld, *Linguistique balkanique. Problèmes et résultats*. – Paris, 1930.
8. Georg Ebeling, *Probleme der romanischen Syntax*, 1. – Halle a. S., 1905.